

А. Станкевіч

СПЕЦЫФІКА ІНТЭРПРЭТАЦЫІ ЛЕКСІКІ ПРЫ ПЕРАКЛАДЗЕ ВЕРШАЎ ЛІ ЦІНЧЖАА НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

Пераклад паэтычнага тэксту вылучаецца найбольшай складанасцю з шэрагу прычын, важную ролю сярод якіх адыгрываюць міжкультурная і міжмоўная асіметрыя, асабліва ў выпадку надзвычай вялікай адлегласці паміж мовамі і культурамі, такімі як кітайская і беларуская. Акрамя таго, паміж вершамі, напісанымі іерогліфамі і лацінкай ці кірыліцай, ёсць істотная розніца з пункту гледжання формы, рытму, метрыкі і структурных прыёмаў. Пераклад паэтычнага тэксту з кітайскай мовы ўскладняецца шэрагам

дадатковых фактараў, сярод якіх інфармацыйная насычанасць паэзіі, адзінства іерогліфа і яго паэтычнага сэнсу, залежнасць паміж фонікай і семантыкай і г.д. Асобна варта вылучыць рэмінісцэнцыі: кожны кітайскі паэтычны твор цесна звязаны з папярэднімі помнікамі культуры, што параджае незлічоную колькасць асацыяцый і складае эфект «глыбіні» кітайскай паэзіі.

У прадстаўленым даследаванні ўвага скіравана на выяўленне асаблівасцей інтэрпрэтацыі лексікі пры перакладзе вершаў паэтэсы дынастыі Сун Лі Цінчжаа з кітайскай на беларускую мову (арыгіналы вершаў жанру («*如梦令·常记溪亭日暮*», «*添字丑奴儿·窗前谁种芭蕉树*» і «*行香子·草际鸣蛩*») і іх пераклады на беларускую мову).

Паэзія Лі Цінчжаа глыбока аўтабіяграфічная, што ўплывае як на ўспрыманне цэлага паэтычнага твора, так і на інтэрпрэтацыю асобных дэталеў. Патрыятычная, пейзажная, інтымная лірыка паэтэсы напоўнена шматлікімі рэмінісцэнцыямі, вобразамі-сімваламі, метафарами, якія ўзыходзяць глыбока ў гісторыю Кітая і цесна звязаны з папярэднімі помнікамі культуры. Гэта абумоўлівае неабходнасць дэталевага ведання мастацкай семантыкі вобразаў-сімвалаў кітайскай паэзіі (*藕花* – *лотас*, *梧桐* – *утун*), культурных і гістарычных рэалій (*亭子*, *中庭*, *三更*), міфалагічных сюжэтаў (*浮槎*, *легенда 七夕*). Падчас даследавання была вылучана праблема залежнасці семантыкі і фанетычнага аспекту (*清* і *情*), выразнага аблічча іерагліфічнага знака – «выяўленчага» эстэтычнага рэсурсу – і яго паэтычнага сэнсу (*天河*, *霖霖*). Дадатковы сэнс здольны ствараць як самі іерогліфы, так і элементы, з якіх яны складаюцца; пры гэтым вызначальную ролю можа адыгрываць не толькі ключавы элемент.

Вызначана, што праз таўтафоны (*叶叶心心*) – спецыфічна ўласцівыя кітайскай паэзіі маляўнічыя сродкі – адбываецца «прырашчэнне» паэтычных сэнсаў, што значна ўскладняе працэс перакладу на беларускую мову.

Такім чынам, паэзію Лі Цінчжаа немагчыма вывучаць асобна ад гістарычнага, сацыяльнага і культурнага кантэксту эпохі. Пераклад яе вершаў ускладняецца фактарам аўтабіяграфічнасці творчасці, наяўнасцю шматлікіх спасылак на іншыя культурныя помнікі і ідэастылем, які вызначаецца ў адначасовай лаканічнасці выражэння думкі і глыбіні сэнсу.